

ENWAEDIAD

A

1550/126.

BEDYDD:

Neu DRAETHAWD bychan yn profi
trwy Ysgrythurau di-ymwad a
rhesymmau eglur nad oedd y cyntaf
ddim yn gyfsgod o'r ail.

Ynghyd a Hymn ar ddydd bedydd
CREDADYN.

A ysgrifsenwyd yn Saesonaeg gan y parchedig
Mr. TOMAS COLLIER, gynt Gweinidog
yr Efrogyl yng Wlad yr Haf.

Yr ail Argraphiad, gyd a diwygiad o amryw
feiau yn y cyntaf, ac ychwanegiad o amryw
wrinddadleuon ynghyd ac atebion, a Hymn
ar dd. chreuad, parhad, cadernid ac ardderch-
owgrwydd yr undeb rhwng Crist a Chrifftion.

Nid yw enwaediad na dienwaediad.

Ddiond { Creadur newydd.
Ffydd yn gweithio trwy gariad.
Cadw gorchymynion Duw, Paul.

Marc xvi. 16.

Y neb a gretto ac a fedyddier a fydd cadwedig.

MACHYNLLETH:

Argraphwyd ac ar werth gan TITUS EVANS,
Lle gellir cael argraphu pob rhyw Gopïan,
a chyfieithu unrhyw Beth o'r Saesonaeg i'r
Cyfraeg, gyda gofal ac am bris gweddaiidd.
Pris Dwy-geiniog ac elw rhesymmol i brynwyr
amryw ynghyd.

Curew 1494

rp®

Ga

N

us.

o. b

mev

lan

ith

ydro

ir

ir

men

yn o

nac

a hv

o re

le,

syn

ing

faw

ania

la fa

gwe

a'm

ddy

Gair at y Darllenydd am yr ail Argraphiad hwn.

NID ennyn tan yw amcan y Traeth-
awd hwn, eithr goleuo'r anwybod-
us. Clywed rhai yn haeru fod Bedydd
abanod dan yr Efengyl wedi dyfod i
mewn i'r Eglwys yn lle'r Enwaediad
lan y Gyfraith, heb chwilio i'r matter
ithr ei dderbyn fel o ben i ben, yr hyn
ydd wendid mawr, fel ag y bum yn
ir fy hunan; methu cael un siampl eg-
ur o fedydd baban trwy'r holl Desti-
ment Newydd: methu clywed y pwngc
yn cael ei drin gan neb, mewn pulpu-
nac mewn ysgrifen, hyd nes cyfarfod
a hwn; ei weled yn cynnwys cynnifer
o resymmau eglur mewn o mor lleied
le, ac y gallai'r tlottaf ei gyrhaeddyd;
cynnifer o egin grawn (aelodau ieu-
ingc) yn awr yngwinllan Duw, heb
fawr arfau-amddiffiniad, a llwynogod
anialwch yr anufudd-dod a'r cywilydd
blasfaidd am eu difwyno, a mawr-alwad
gweinidogion a gwrandawyr am dano,
a'm cymmhellodd i'w ail gyhoeddi, gan
ddymuno ei fod o fudd cyffredin.

Y Ganfed Salm yn Iaith yr Efengyl;
Mesur cyffredin.

IR I E S U cenwch Lafar Glod,
A rhowch ufudd-dod hawddgar;
Dewch oll o'i flaen a chaniad llon,
Holl drigolion y ddaciar.

2. Gwybyddwch mai ete ty Dduw,
A'n gwnaeth ni yn fyw fel yma;
Nid ni'n hunain, ei blant ym ni,
A defaid rhi ei ei borfa.

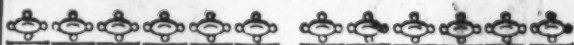
3. O ewch i'w byrth a diolch brau,
Yn ei gynteddau molwch:
Bendithiwch ei Enw yn ddio'd,
Ei lafar glod cyhoeddwch.

4. Can's da yw'r I E S U awdwr hedd,
Da ei drugaredd heiny:
Ei anwyl hunan inni roes
Dros fythol oes heb fethu.

Uchenaid.

Paham rhof ferch ar fydd ag ty
Mor llawn o ddrygau, croesau cry;
Oni b'ai ambell brawf o'r nef
Fe dorrai nghalon ynddo ef.

Y nef y nef yw'r man i mi,
Lle nad oes croes na llygredid cry,
Unrhyw demtiwr, unrhyw boen,
Na dim ond gwel'd a mol'r Oen.

Y Rheswm cyntaf,

NAD yw'r ysgrythur yn dywedud mewn un lle fod yr Enwaediad dan y Gyfraith yn gyfgod o Fedydd babanod dan yr Efyngyl, o herwydd pahan geill fod yn gamsynied; ie, nid yw dywedud yr hyn nad yw'r ysgrythur yn ei ddywedud ond tyb wag a dychymmyg dyn; a lle nad oes gan yr ysgrythur dafod i lesaru, ni ddylai fod gan grifftion glust i wrando na chalon i ufuddhau. Yn awr, nid oes ond un ysgrythur a goffeir i'r pwrpas hwn gan y cadarnaf dros y pwngc, a honno yw Col. ii. 11. a'r 12. lle sonir am Enwaediad, "Yn yr hwn i'ch enwaediwyd ag enwaediad nid o waith llaw, &c. ad. 11. Medd ad. 12, "Wedi eich cyd-gladu ag ef yn y bedydd, yn yr hwn hysyd i'ch cyd-gyfadwyd trwy ffydd gweithrediad Duw, yr hwn a'i cyfodes ef o feirw". Y mae'r apostol yma yn dywedud meddynt, fod Bedydd wedi dytodi yn lle'r Enwaediad: Bernwch a oes y cyfryw air yn yr ymadrodd, pa un ai esponiad cwbl wyrddraws a gwithiedig ydyw; ond meddynt, mae'r apostol yma yn perfwadio'r Colofsiad oddi-wrth yr Enwaediad, ac am hynny yn colliu Bedydd fel wedi dyfodi yn ei le. Yr wyf yn ateb, mae hyn hysyd yn gyfeilliornus canys nid yw'r apostol mewn un mesur nac mewn un lle trwy'r holl epistol hwn yn beio'r Colofsiad am ddal yr Enwaediad. Yn unig yn ad. 11. y mae yn dywedud eu bod wedi eu henwaedu ag enwaediad nid o waith llaw, yn dal allan iddynt yr hyn oedd ganddynt yn Ghrift, sef cyfiawn-
der

der trwy ei enwaediad ef, canys fe gyflawnodd efe wedi ei enwaedu bob cyfiawnder ag oedd yr Enwaediad yn ei ofyn. Dyma'r rheswm cyn-
taf, sef nad yw'r ysgrythur yn dywedud mewn un lle fod yr Enwaediad dan y Gyfraith yn gyl-
god o Fedydd Babanod dan yr Efengyl.

II. Nad yw y rheol am Fedydd dan y Test-
ament newydd yr un a'r rheol am yt Enwaed-
dan y Gyfraith, Y rheol am yr Enwaediad
oedd fod pob plentyn gwryw o had Abraham
i gael ei enwaedu yr wythfed dydd, Gen. xvii.
o'r i'r 14. Y rheol a'r gorchymyn am Fed-
ydd dan yr Efengyl yw, fod i bwy bynnag a
gredo, gwryw neu fenyw, Iuddew neu Genedl-
ddyn, hen neu ieuangc, gael ei fedyddio, Mat.
xxviii. 19, Marc xvi. 16. Act. viii. 12. Y rhai
ag oedd yn gwrando Philip yn pregethu, Pan
gredasant, hwy a fedyddiwyd yn wyr ac yn
wraigedd, Os oedd yr Enwaediad yn gysgod o'r
Bedydd pa reol fydd am fedyddio benywaid
fel uchod, y rhai ni allesid eu henwaedu, ac
nid oeddynt ychwaith o fewn y gorchymyn am-
cano.

III. Ni roddir dim o'r un enwau mewn un lle
yn yr ysgrythur i Fedydd ag a roddir i'r En-
waediad, megis Cyfammod, Gen. xvii. Infel.
Rhuf. iv. 11. Nid yw Bedydd mewn un lle yn
yr ysgrythur yn cael ei alw yn Sel, nid wyf ych-
waith yn darllen am un fel i'r credadyn ond
Yspryd Duw; er i Fedydd (er dim a wn i yn-
ddi sail) gael ei alw yn Sel. Eithr gwir yw, y
gall Yspryd Duw drosglwyddo cysur ynddo.
A enaid credadyn fel mewn ordinhadau eraill.

IV. Y mae'r Bedydd a'r Enwaediad yn wahanol yn y peth ei hun, torri ymaith flaen groen enawd y gwrrywaidd yn unig oedd un, trochi credinwyr dan neu mewn dwfr yw'r llall, Yn enw'r Tad, y Mab, a'r Yspryd Glan, Exo. iv, 25. Mat. xxviii. 19.

V. Nid yr un dibenion. 1 Diben yr Enwaediad oedd sicrhau i Abraham a'i hiliogaeth y deuai Crist o'r had hwnnw, o herwydd pa ham y chwanegwyd ef at yr addewid, Gen. xvii. 10. nid oes dim o'r cyfryw beth mewn Bedydd, mae hwnnw yn dal allan ddyfodiad Crist i olchi ymaith bechodau ei bobl yn ei waed ei hun, Act. xxii. 16: Dat. i, 5.

2. Cysgodi neu ofod allan Iesu Grist yr hwn oedd di gael ei enwaedu, ac yn gantynol i roddi iu ddodod perffaith dros ei holl eiddo, ac felly dwyn i mewn enwaediad ysprydol tragywyddol, sef cyfiawnder tragywyddol trwy lwyr-gyflawnu deddf yr Enwaediad, Dan. ix. 24. Eithr mae Bedydd yn dal allan gydffurfiad credadyn a Iesu Grist yn ei ddioddefaint, marwolaeth, claddedig, ac adgyfodiad, Rhuf. vi. 3. 4.

VI. Nid oedd yr Enwaediad ddim yn gyf-god o'r Bedydd, canys nid yw'r Bedydd ond cysgod ei hun. Yr wyf yn barnu nad doethineb yw fod un cysgod yn gyf-god o un arall, canys Crist oedd ac yw sylwedd yr holl gyfgodau.

VII. Nid oedd yr Enwaediad ddim yn gyf-god o'r Bebydd, canys yr oeddynt ill dau mewn ymarferiad yr un amser, sef holl amser pregethiad Crist yn y byd; os Bebydd oedd ac yw sylwedd yr Enwaediad, yna pan ddaeth y sylwedd newaith dylasai'r cyfgod ddiiflannu yn y fan.

VIII,

VIII. Yr oedd dibenion eraill i'r Enwaediad, sef dal allan yn gyntaf, Enwaediad y galon trwy ddiofsg corph pechod a llygredigaeth, o herwydd pa ham y gelwir ef Enwaediad nid o waith llaw yu yr ysgrythyrau a rag-goffawyd, Col. ii. 11. Gwel hefyd Rhuf. ii. 28. 29. o hyn yr oedd yr Enwaediad yn gysgod.

Yn ail, dal allan waith Crist yn cyflawnu'r ddeddf i'r hon yr oedd yr Enwaediad yn perthyn. ac felly rhydd-did Cristianogion trwy Grist. Deliwch sylw, yr oedd yr hwn a enwaedid yn rhwym i gadw'r holl ddeddf, Gal. v. 3. a'r iii. 10. yr hyn ni allodd neb erioed ei wneuthur. Act. xv. 10. gan ei bod yn gosyn perffeithrwydd natur, gweithred, a pharhad; eithr Crist, yn yn meddiannu natur berffaith, wedi ei enwaedu a berffaith gyflawnodd y gyfraith, ac a wnaed yn awdr iachawdriaeth dragywyddol i'r rhai o a ufuddhaent iddo.

Gwrth. Os gwrthddadleuir fod Bedydd wedi dyfod yn lle'r Enwaediad, o herwydd mai trwy'r Enwaediad y derbynid yr Iuddewon i'r eglwys ac felly ninnau trwy fedydd.

Att. Gadewch ddyfod Bedydd yn lle'r Enwaediad; yn gyntaf, gwir yw mai Bedydd sy'n rhoi derbyniant allanol, gweledig, wedi'r amlygiad o ffydd, i eglwys Crist, Act. ii. 41. Yna y rhai dderbyniant ei air ef yn ewyllysgar a fedyddiwyd a chwanegwyd attynt, &c. Act. vii. 36-38. Eithr nid oedd yr Enwaediad yn dderbyniant i'r Iuddewon i'r eglwys canys yr oeddynt wedi ei geni ynddi ac yn aelodau o honi, ac yn cael ei benwaedu am eu bod felly, Gen. xvii. 11. 12. Deliwch sylw, os yr Enwaediad oedd yn rhoi derbyniant

i'r
ynt y
oedd
naan
neb
lofus
newy
ag o
remo
sylw
Y
lle'r
ddyl
gred
G
hyn
yn o
29
Abra
E
Onic
plant
gyf
i G
ddev
a go
cred
tal a
dan
At
anw
llaw
G
gras

i'r Iuddewon i aelodaeth eglwys, yna nid oedd-
ynt yn aelodau cyn eu henwaedu; ac felly nid
oeddynt pan aethant dros yr Iorddonen i dir Ca-
naan ddim vn eglwys i Dduw, canys nid oedd
neb o honynt wedi eu henwaedu ond Caleb a
Iosua, fel y gellwch weled Ios vi. 2. lle'r ad-
newyddwyd yr Enwaediad. Ordinhaf ydoedd
ag oedd Dduw yn ei gysyn gan feibion Israel, se-
remonioli a chyfgodol, i burau hyd nes delai'r
fylwedd o'r cwbl, Iesu Grist.

Yn olaf, Gadewch fod Bedydd wedi dyfod yn
lle'r Enwaediad, nid yw onid dywedyd i ni pwy
ddylai gael eu bedyddio; yr oedd Abraham yn
gredadyn hir amser cyn ei enwaedu, Heb. xi. 8.
Gen. xv. 6. a'r hai fy o llydd Abraham, y rhai
hynny yw plant neu had Abraham ac erifeddion
yn ol yr addewid dan yr Efengyl Gal. iii. 7-
zy. Profwch fod eich habanod yn gredynwyr tel
Abraham, dyna'r dadl wedi darfod.

Eithr gall fod rhai yn barol i wrthddada,
Onid baint yr Iuddewon oedd eu bod hwy a'u
plant i gael eu henwaedu, a ydyw'r Efengyl yn
gytynghach na'r Gyfraith, onid oes mwy o faint
i Gristianogion dan yr Efengyl nag oedd i'r Iud-
dewon dan y Gyfraith; mwy o rydd-did, gras,
a gogoniant, pabam gan hynny na chaiff habanod
credynwyr eu bedyddio dan yr Efengyl, yn gyl-
tal a had naturiol Abraham-gael eu henwaedu
dan y Gyfraith?

Att. Mle'r rhewm hwn yn dangos llawer o
anwybodaeth yn natur y ddwy oruchwyliarth, a
llawer iwn o arogl yr hen gyfammod-ynddo.

Gwir yw fod mwy o freintiau, rhydd-did,
gras, a gogoniant dan yr Efengyl nag oedd dan

B

y gyfraith

y gyfraith, eithr dylem geisio dyall beth yw breintiau Críftianogion dan yr Eſengyl; fe ſyddai breintiau'r Iuddewon yn gaethiwed i Críftianogion. Chwi a ddywedwch mai braint yr Iuddewon oedd fod eu plant i gael eu henwaedu; yr oedd y cyfryw fraint ag oedd yn eu rhwymo i gadw'r holl ddeddf, Rhut, ii. 25. Gal. v. Nid oes un o'r breinriau iuddewig na ſyddai yn gaethiwed i Críftianogion. A weleth yr ordinhad waedlyd honno Ex. iv. 25. 26. yn fraint? Orfod torri blaen-gwyn eich plant gwrrywaidd yn wyth tiwrnod oed, eich holl wrtywaidd i ddyfod dair gwaith yn y flwyddyn i ryw le addoliad, a ſyned na ddalent yn waglaw. Addoliad coflawr iawn oedd yr addoliad iuddewig, ac etto nid oedd yn cynnwys ond cyſgod o ddaionus bethau i ddyfod. Yr aberthau oedd eu Hefengyl hwy, a Duw yn datguddio'r Meſſia trwyddynt i rai. Y mae breintiau'r Críftianogion dan yr Eſengyl yn rhai yſprydol, a'r hordinhadau hefyd, Phil. iii. 3. Canys yr Enwaediad ydym ni, y rhai ydym yn gwalanaethu Duw yn yr Yſpryd, ac yn gorſoleddu yn Jeſu Críſt, ac nid yn ymddiried yn y enwad, mewn unrhyw gyflawniadau o'r eiddom ein hunain. Mewn gair, braint Críſtion dan yr Eſengyl yw cael ei wneud yn dderbyniwr o Jeſu Críſt, tylwedd yr holl gyſgodau iuddewig, byw yn unig arno, ac ufuddhau iddo; yr Arglwydd yn datguddio ac yn cymhwysu, y Críſtion yn derbyn fel y ddacwr yn derbyn yr haul a'r glaw.

Dywedwch i mi pa fraint yw i faban tlawd gael taenellu ychydig ddwfr oer yn ei wyneb? a rydd neu a weithia hynny ras yn do, neu a adgenhedla

adgenhedla
dig y
nydd
ynddi
dim f
ſydd a
nys l
mew
Gw
faban
blant
Att
yr yd
ddiyn
hefyd
ydd
Pa
lonia
y ſyd
eu m
threſ
all fo
am eu
edig
deroe
aſ et
igaeth
a ddy
Duw
i ti ac
neu b
hony
blant
na ph
plant

adgenhedla hynny ef fel eich dysgir? Os etholedig ydyw a ddichon ete wneuthur rhyw ddetnydd o honi, neu dderbyn un peth a o fodir allan ynddi i lygad fydd? na ddichon, canys nid oes dim fydd ganddo, yr hon sy'n otynol yn y rhai a fyddant gyfrannogion o ordinhadau'r Efenyl, canys heb fydd amhosibl yw rhyngu bodu Duw mewn un gorchwyl. Heb. xi. 6.

Gwrthod. Rhaid addet nad oes dim fydd gan faban, etto mae fydd gan ei rieni, a thros blant y fyddloniaid yn unig yr wyb yn dadleu.

Att. Os dros blant y fyddloniaid yn unig yr yr ydych yn dadleu, Pa beth a wnewch o'r myrddynau o fabanod, anffyddloniaid a fyddloniaid, hefyd a tuont feirw cyn bod eu waeddiad na bedydd chwath, mewn trueni oll, na atto Duw?

Pa sancteiddrwydd naturiol sy ymhlant y fyddloniaid rhagor yr anffyddloniaid? a ydyw plant y fyddloniaid yn cael eu cenhedlu y nghrothau eu mhammau mewn rhyw amgenach ffordd na threth gyffredinol natur? Ymhellach pa fydd all fod gan rieni, a gadewch eu bod yn dduwiol, am eu babanod, ni allant greda eu bod yn etholedig (oddieithr gallu o honynt dreiddio i ddyn, deroedd arfaeth Duw) hyd nes gwelont ffrwythau etholedigaeth yn torri allan, megis galwedigaeth effeithiol, parhad mewn gras, &c. Chwi a ddywedwch, Nid felly, eithr fydd yn addewid Duw, lle dywedodd Myfi a fyddaf yn Dduw i ti ac i'th had ar dy ol di. Pa un ai holl had, neu blant y fyddloniaid a feddylwch, neu rai o honynt? Os i'w holl had, Pa fodd y mae rhai o blant duwiolion yn troi allan eiwthiau yn waeth, na phlant yr annuwiolaf, tyft Hophai a Phineas, plant y duwiol Eli, Adonia ac Abialom, plant

Dafydd, gwr yn ol calon Duw, ac amryw eraill, a wnaeth eu hanghredyniaeth hwy fydd neu arfaeth Duw yn ofer? Os i rai o'r had, yna na fedyddi'wch ond rhai o'ch babanod.

Gwrth. Oni ddywedodd Paul a Silas wrth geidwad y carchar, Cred yn yr Arglwydd Iesu, a chadwedig fyddi di a'th deulu. Act. xvi. 7. Yn gyntaf, tra-elgur yw nad oedd efe na'i deulu yn credu o'r blaen, felly, rhaid mai hyn yw ystyr y geiriau, Cred di a chreded dy deulu hefyd, a chadwedig tyddi di a'th deulu hefyd, neu ynte. Cred di, creded dy deulu neu beidio, hwy fyddant cadwedig drwy dy fydd di yn ganlynol, od aeth teulu geidwad y carchar i'r neloedd fe aeth yno deulu anghredyniol. Mi benderfynaf hyn o ddadl yn geiriau hen-fardd Cymreig parchedig.

Nid fydd dy fam nid fydd dy dad,
Nid fydd dy brins a'r penna o'th wlad;
Pawb a gedwir bob yr un,
Wrth ei fydd a'i gred ei hun.

Fe ddywed rhyw un, Onid yw'r ysgrhythur ya dywedud, Canys i chwi mae'r addewid ac i'ch plant, ac i bawb ymhell, cynnifer ag alw yr Arglwydd ein Duw atto. Atteb, profwch fod baban wedi cael ei alw gan yr Arglwydd dyna'r dadl wedi darfod.

Ymhellach, mae'r apostol yma yn adgoffa geiriau'r prophwyd Joel, fel y dywed efe ei hun, ond nid yw Joel yn son am blant, pa sail oedd gan yr apostol i chwanegu at eiriau'r prophwyd ni's gwn; eithr ceisiwn chwilio pa addewid a wnaed i'r Juddewon ac i'w plant. Ni a welwn yn

yn yr addlewid i Abraham, yn gyntaf, amlhad hiliogaeth. Yn ail gwlad Canaan, a hir oes ynddi ar yr ammod o ufudd-dod, gwel Deut. xxviii. Ac yn drydydd, y deuai Crist o'i hiliogaeth ef, ac y bendithid yr holl ddaear yn ei had ef.

Mae'n eglur mai pethau tymhorol oedd y rhai cyntaf; a'n yr olaf mae'r apostol yn ei hegluro Gal. iii. 16. yr hon oedd yn cynnwys pethau ysprydol a thragywyddol, yr oedd addewid o'r pethau hynny wedi ei gwneuthur i'r Cytryngwrfel pen cyfammod cyn bod Abraham na neb o'i hiliogaeth Joan xiii. 59. Tit i. 2. Eithr a eglurwyd trwy bregethu mewn amser oedd priod. Gwel Gal. iii. 8. Pe buasai'r addewid o fywyd thragywyddol wedi ei gwneuthur i Abraham a'i had naturiol, buafent oll yn gadwedig, ond mae Elias yn dywedud, Cyd byddai nifer meibion Israel fel tywod y mor, gweddill a achobir. Fe allai dywedai ryw un, fod hynny yn perthyn i'r dychweliad o'r caethiwed, gall fod felly mewn rhyw ystyriaeth, ond mae'r apostol yn ei gyfeirio at bethau amgen, pethau ysprydol a thragywyddol, Rhuf. x. 5, 6, 7.

Ymhellach, mae'r gair A holl deuluoedd y ddaear a fendithir---yn dy had di, yn dra theilwng o fanwl sylw, os cawn y cymmorth a'r fraint o godi clawr y crochan aur a myned at y Manna, a chael bwytra a hono, cael torri trwy len y gair at y sylwedd, canys mae'n cynnwys un o brif ddirgelion teyrnas nesgedd; mae Paul Gal. iii. 16. yn dywedud be'n a phwy sydd i ni i feddwl wrth yr Had yma, Aci'n had, yr hwn yw Crist. Had y wraig oedd yr enw cyntaf a gafodd Jesu Crist efiod, Gen. iii. 15. a'r xxviii.

Had Abraham. Os ystyriwn i Dduw greu'r Adda
 cynllaf o briod y ddaear, un ystyr i'r gair Adda
 y ddaearol, a'i fod ef wedi ei wneuthur yn ol
 hysfyr hwn oedd ar ddyfod, fâf yr ail Adda, yr
 un enw a'r un defnydd o ran ei ddynol anian,
 ac felly netbedd a daear wedi eu huno yn ei
 berfoni gogoneddus ef; ei ddynol anian yr hon
 oedd o'r ddaear wedi cael ei bendithio, ei chyn-
 ysgaeddu a'r bardderchogi a holl rinweodau a
 phriodoliseithau'r Duwdod; a thrwy yr undeb
 hwn rhwng netbedd a daear, Duwdod (bywyd y
 greadigaeth) a dyncod, mae bendithion uwch
 cyrraedd rhif yn ymddyliso yn sunudol i'r gread-
 igaeth, a phan atallier hyn dyna hi yn trefnu,
 Psalm. civ. 29. Gwel hefyd Aet. xviii. 28.

Eithr gan nad anadlodd Duw anadl einioes,
 ac nad aeth un o'r creaduriaid a wnaeth yn en-
 aid byw ond dyn, Gen. ii. 7. felly nid oes un
 o'honynt wedi ei gynnysgaeddu ag yspryd ac en-
 aid anfarwol ond dyn; ac felly yn feddiannol o
 gymwylder i dderbyn bendithion ysprydol a thra-
 wyddol ond ete; ac ynghymmeriad y natur ddy-
 nol i'r Duwdod fe'i bendithiwyd oll a pha beth
 bynnag oedd yn angenrheidiol at berffeithio ty-
 wyflog ein hiachawdwriaeth, yn y cyfryw fodd
 ag y galwyd y gwaed a dywalltwyd o hono ef
 at rynydd Calfaria yn waed Duw, Aet. xx. 28.
 Delwch fwlw ymhellach, ni ddywedir i'rwy dy-
 had ei, eithr YN dy had di i y rhai sydd yn yr
 had sy'n cael y tendith ysprydol; yn gynllaf,
 datguddiad o'u trueni yn ail, datguddiad o'r
 iachawdwriaeth, Gal. i. 16. ac yn drydydd,
 derbyniad i ogoniant. Profwch fod eich babanod
 yn yr had, a chwedi eu bendithio a'r ddau gya-
 tal, a bedyddiwch hwynt a'ch groesaw,

oedd
 gyfa
 yn G
 thyn
 thre
 xxvi
 holl
 9 C
 telly
 gadw
 plith
 mod
 horo
 Duw
 ddo,
 Heb.
 wylia
 at be
 at ffy
 Os g
 mai t
 sydd
 ac eri
 Plant
 ddeill
 Fe
 o fed
 bedyc
 cytne
 Crist
 griffia

Gwrth. Os oedd y plant yn y cyfammod gyd

u chiwi, pa bryd y torrwyd hwynt ymaith?

R. Rhaid ceisio ystyried ymha gyfammod yr oeddynt, canys yr oedd yr Iuddewon tan ddau gyfammod, rhai o honynt dan gyfammod o ras yn Ghrift, am fywyd tragywyddol a'i holl berthynasau, pawb o honynt dan gyfammod gweithredoedd am bethau'r bywyd hwn, gwel Deut. xxviii. Os mewn cyfammod o ras yn Ghrift, mae holl ddeiliaid hwnnw yn gadwedig, Joan xviii. 9. O'r rhai a roddais i mi, ni chollais i yr un; felly mae'n rhaid dywedud eu bod hwy oll yn gadwedig, yr hyn mai'r prophwyd mwyaſ yn eu plith yn ei withwynebu; neu, mai dan gyfammod gweithredoedd ammodol am bethau tymhorol yr oeddynt; am yr hwn gyfammod mai Duw yn dywedud na thrigatant hwy ddim ynddo, ac iddo, ynrau eu hesgeuluso hwythau, Heb. viii. 9. Felly, ar gyfnewidiad yr oruchwyliaeth neu'r cyfammod am bethau tymhorol, at bethau ysprydol, o weithredoedd seremonïol at fydd yn Ghrift, &c. y torrwyd hwynt ymaith. Os gosynir pa ham? se ateb Paul; Rhuf. xi. 20, mai trwy anghredyniaeth. Felly'nawr, Y rhai fydd o fydd, y rhai hynny yw plant Abraham, ac erifeddion yn ol yr addewid, Gal. iii. 7, 29. Plant i Dduw trwy fydd yn Ghrift, nid trwy ddeilliaw o lwynau Abraham.

Felly, nid yw dal fod yr enwaediad yn gysgod o fedydd babanod tan yr Etengyl, ac y dylid eu bedyddio, yn y canlyniad, ddim llai na gwadu cyfnewidiad yr oruchwyliaeth, ac felly dysodiad Crist yn y cnawd, a dymchwelyd yr holl grefydd grifftianogol

Gwrth.

Gwrth. Dywéd rhyw un ei fod yn clywed iddo gael ei fedyddio yn faban, a'i fod ef yn foddolon ddigon i'r bedydd hwnnw.

Att. Gallasai'r nifer fawr honno a ddwysbigwyd dan bregeth Pedr, A. 9. ii. 28. ddywedud iddynt gael eu henwaedu, fod ei nod ef yn eu cnawd hwy y thydd hwnnw, ar well seilfaen nag y gall un gwr ddywedud iddo gael ei fedyddio yn ei febyd; yr oeddi gorchymyn Duw am yr enwaediad y pryd hynny, Gen. xvi. 11. yr hyn nid oedd, ac nid o's am fedydd baban.

Gwrth. Pa fodd y gellwch ddywedud nad oes gorchymyn am fedyddio babanod, pan yw Crist yn dywedud, Gadewch i blant bychain ddyfod ataf si, ac na waerddwch iddynt.

Att. Gwir yw, eithr os oeddynt yn ddeiliaid bedydd ac yn y cyfammod, neu i gael eu dwyn a'u derbyn i'r eglwys trwy fedydd, Pa ham na buasai y rhai a'u dygasant yn ceisio dwfr, a chan yr Iesu ei daenellu ar eu hwynebau a gwneuthur llun y groes ar eu talcebau, ac ymotyn am seichnason, pan ddalent i oedran, y byddai iddynt ymwithod a'r byd, y cnawd, a'r cythraul. a chadw o'honynt wynfydedig ewyliys, Duw a'i orchymynion, a rhodio ynddynt holl ddyddiau eu bywyd? eise a'u cymmerth yn ei freichiau ac a'u bendithiodd, ni ddywedir iddo eu bedyddio. Gellir meddwl mai plant tan ryw anhwyliau corfforol oeddynt.

Gwrth. Pe ddywéd rhyw un, Nid wyf yn allmedd nad yw'r ysgythur yn twy dros fedydd credadyn, na bedydd baban. eithr ordinhad waradwyddus iawn ydyw, se fyddai gywilyddus genyf hi fyned dani, ac y mae cymmundeb eglwyg yn gaethiwus iawn,

Ac y
lwsig
achon
yr w
with
A
gwrth
nag
bedd
a'r a
y rha
hwy
G
hlith
hyn
paid
gwil
gid,
eithr
Y
eglw
iaet
Ty,
yd e
erai
a d
Add
fale
gwe
yno
pa l
env
ion
yno

Ac ymbellach, yr wyfi yn gweled aelodau eglwysig yn llawn rhagfarn, ac yn barod ar bob achos bychan i gnoi a thraflyngcu eu gilydd fel ag yr wyfi yn ei gytrif yn fraint fod yn rhydd oddi-wrthynt.

Atteb. Mae Crist yn ateb y rhan gyntaf o'r gwrthddadl yn Marc viii. 38. Canys pwy bynnag a fyddo cywilydd ganddo fi a'm geiriau,-- bydd cywilydd gan Fab y dyn yntau hefyd, &c. a'r ail ran yn Luc xix. 27.--Fy ngelynion hynny, y rhai ni fynnasent i mi deyrnalu arnynt, dygwch hwynt yma, a lledwch ger fy mron i.

Gwir yw fod gormod o ddistyg cariad ymhlith proffeswyr crefydd o bob barn ac enw, yr hyn ddylai fod yn fatter o alar a gweddi; eithr paid a'u tasu ymaith am ambell frycheuyn ar eu gwisgoedd pan y mae dy wisg di yn frychau ei gid, a phaid a chyfrif hynny i'w gras a'u crefydd, eithr i'w llygredd a'u hamherffithrwydd.

Ymbellach ystyria'r enwau rhagorol a roddir i eglwys Dduw yn yr ysgrythurau, megis Eifedd-iaeth yr Arglwydd, Praidd, Gwinllan, Gardd, Ty, Chwaer; Dyweddi, Priod, Corph, Anwyl- yd ei enaid, Canwyll ei lygad, ynghyd ag amryw eraill, pa rai fy'n dal allan bob anwylded, gosal, a diogelwch; hefyd mai'r eglwys yw Tir yr Addewid; ar dy Ddafydd ac ar breswylwyr Jeru- salem mae'r addewid o dywalltiad Ysbyrd gras a gweddiau: ar fynydd Seion y disgyn y fendith, yno y mae calon Duw; se ddywed Jesu Grist, pa le bynnag yr ymgynnhullai dau neu dri yn ei enw ei fod ef yn y canol yn caniattau eu gofyn- ion; ac os yw'r Jesu yno diau fod calon Duw yno, canys mae efe yn caru pyrth Seion.

Am fod cymmundeb eglwys yn gaethiwus, nid oes un creadur, nefol, daearol, nac uffernol nad yw ten ryw derfynau, neb yn meddiannu perffaieth rydd-did ymhob ystyriaeth ond Duw ei hunan. Rhwymwch ef draed a dwylaw, a theflwch i'r tywyllwch eithaf; dyna gaethiwed a dal i'r am dy holl rydd-did pechadurus presenol, dan wg Duw yn dragywydd, fel dywed bardd,

Ei wenyw'r nef, a'r pwll ei wg,

Lle llawn wêrwyir da a drwg,

Nid yw dyn heb fod mewn rhyw gymmundeb eglwys ond fel llwddn diarddel, heb fugal arno, na chorlan ganddo i droi iddi. Fe ddywedodd Salomon, Gwae yr unig, canys pan syrthio nid oes ail i'w gyfodi, Preg. iv. 10,

Onid rhyfedd yw fod cywilydd ar ddyn arddel a gwasanaethu ei greawdwr a'i gynhaliwr mawr, yr hwn sy'n ei amgylchu bob munud a bendithion rif y gwllith, a chanddo awdurdod i ysgaru ei enaid a'i gorph, a'i alw i farn pan fynno; pan ar yr un pryd nad oes arno un mesur o gywilydd i fathru ei gyfreitbiau dan draed yn gyhoeddus, tyngu, rhegu, cablu, cymmeryd enw Duw yn oter ar bob coeg-achos, erlyd crefydd, ceisio gan ei Dduw ei ddamnio gorph ac enaid; i'r Diabol ei godi a'i twyta, a'r meddwon delgyngu ar hyd yr heolydd, a'r butain eistedd ar lin ei chyfaill (dinystrydd ei henaid, a'i eiddo ei hunan hefyd) yn dra digywilydd yn y dafarn; gwybydded y damnwyr nad yw eu damnedigaeth ddim yn heppian; a'r holl ystrueiniaid eraill y dygir pob gweithred, pa mor guddiedig hynnag y cyflawner, i farn oleu yngwydd anneirif lu. Dwys ystyrywch yr ychydig berthau hyn, ac y rhaid rhoddi cyfrifam bob gair segur, a diystyrwch wedd yn.

Gwrth,

Gw
teulu
banod

Att
luoed
o'u m

I
mynn
wch u

babau
roddw
yn dd

on, y
morr
hefyd

na ad
yn yr

Gw
eglwys
cedd

Na
iachav
dymun

iachav
gadae
daion

rhei'n
wir b
i'r llan

gymn
ac ar
heu i'

hunai
redd g

Gwrth. Oni ddarllenir i'r apostolion fedyddio teuluoedd cyfain, ac a allwn ddiun barnu fod babanod mewn rhai o honynt ?

Att. Gallwn yn hawdd iawn, wrth weled teuluoedd cyfain o fewn ein hadnabyddiaeth heb un o'u mewn, agos mor aml a'r rhai sydd a hwynt.

I ddiweddu, Gadewch fod y matter fel ag y mynner rhwng yr Enwaediad a Bedydd, dangoswch un gorchymyn neu siampl noeth o fedydd babanod trwy'r holl Destament Newydd, ac ni a roddwn y goreu iwech'; eithr, o's oedd babanod yn ddeiliaid bedydd, pa fodd yr oedd yr apostolion, y rhai a dderbyniafant flaen-ffrwyth yr Ysryd morr anwybodus o'u breintiau eu hunain a'u plant hwyd, ac mor ddifatter am y genedl i ddyfod, na adawsent ryw goffa eglur am dano yn rhyw le yn yr ysgrifenedau sanctaidd.

Gwrth. Onid ydych wrth naccau aelodaeth eglwysig i fabanod yn eu cau allan o deyrnas nefoedd ?

Nac ydym (nid Papistiaid ydym yn dal nad oes iachawdwriaeth ond yn ein cymmundeb ni) eithr dymuno yn dda iddynt, gweddio drostynt, o ran iachawdwriaeth eu heneidiau, yr ydym yn eu gadael fel ein hunain i drugaredd, doethineb, a daioni Duw. Nysai a adawn eu colledigaeth i'r rhei'ny, os meirw fyddant cyn cael yr hyn a elwir bedydd yn gyffredin, a'u claddant y tu afwy i'r llan gyda mwrdwrwyr, a lladron, a phob ylgymmun-beth ; pe barnent hwynt yn gadwedig, ac ar ddeheulaw Crist, pa ham na chaent du deheu i'r llan ? Yr ydym yn gadael ein babanod ein hunain a babanod eraill fel uchod yn llaw trugaredd gyd ag ua o ddirgelion teyrnas nefoedd, nid

Gwrth.

ar un haeddiant na theilyngdod rhieni, na neb arall namyn Iesu Grist, yr hwn a fu yn faban ei hun, ac a wyr pã fodd i'w trefnu yn well na neb arall, yn ei law ef y gadawn hwynt, gan derfynu yn yr hyn a ddywedodd y diweddar enwog Mr Ralph Erskin yn ei Odl am waith ac ymdrech y Nefolion iddyrchafu gogoniant rhad Ras.

'Roedd yno rai o'r crud a'r bru.

Am ganu'n llon uwch pawb o'r llu,

'Ynt gael eu dwyn i'r nefol dir,

Cyn ymgais hwn na'i wel'd yn wir.

Gwrth. Clywch, wrth wadu bedydd dwfr babanod chwi a'n hyspeiliwch ni o'n holl Gristianogrwydd, canys nid ydym ni yn cyfrif neb yn Gristanogion ond y rhai sy wedi eu bedyddio fel y dywedwn, neu wedi cael cred a bedydd.

Att. Mawr yw'ch anwybodaeth! nid taenelliad dwfr yn wyneb baban, na throchiad un dyn mewn oedran sy'n ei wneuthur yn Gristion. ond cael ei wneuthur yn gyfrannog o Yspryd Crist, cael ei fedyddio a'r Yspryd Glan; ac nid oes neb yn wir ddeiliaid bedydd dwfr ond y rhai a fedyddiwyd a'r Yspryd Glan, Od oes neb heb Yspryd Crist ganddo nid yw bwnnw yn eiddo ef, ddim yn Gristion. Megis ag mai yn y dyn oddi-fewn yr ymaflodd pechod a llygredigaeth gyntaf, felly yno mae Yspryd yr Arglwydd yn ymaflyd gyntaf, ac fel olwyn sawr yn troi'r dyn oddiall-an o bob gau-lwybr i ffordd y gwirionedd a'r bywyd. Oddi-fewn mae gwir grefydd yn dechreu, ac oddiyno i broffes allanol. Credais, ac am hynny lleferais. A'r galon y credir i gyfawnder ac a'r geneu y cyffesir i iachawdwriaeth. O herwydd eich bod yn feibion yr antonodd Duw Yspryd ei Fab i'ch calonnau chwi yn llefain Abba, Dad.

Yr. HYMN

Yr H Y M N ar Ddydd Bedydd
CREDADYN.

DYDD Bedydd, Dydd Priodas yw,
Priodas ddoeth ag Eglwys Dduw :
Dydd myn'd trwy'r Drws i mewn i'r Ty,
Dydd troedio Camrau'n Prynwr cu.

Dydd dechreu dilyn ol y Praidd,
Troi Cefn ar Lwybrau blin y Blaidd :
Dydd myn'd tan Groes yr anwyl Grift,
Dydd o Ufudd-dod teg i'hoi Tyft.

Dydd myn'd trwy Ffydd i'w fwynaf Fedd.
Dydd adgyfodi'n hy mewn Hedd :
Dydd myn'd tan Nod y Bugail mwyn,
Fu tyw' fu farw, dros ei Wyn.

Dydd myn'd yn Filwr o wir fodd,
Tan Faner Iesu'n gu ar go'dd :
Yn erbyn Satan, Byd, a Chnawd,
Er Braint, er Briw, er Gwen, er Gwawd.

Uchenaid i'r un fo'n cael ei fedyddio.
Fel trochi'm corph, fy'm pen a'm traed,
Troch f enaid yn dy werthfawr waed ;
Ac fel o'r bedd cyfodaist di,
I'th Ysryd c'od fy enaid cu.

Arall i'r Gynulleidfa.

Mawr, wrth dy Arch, ein Llywydd llon,
Wele ni yma ger dy Fron ;
Bendithia heddyw'th Ordinhad,
Cyflawna'th rwydd Addewid rad.

Yr

Yr H Y M N am yr U N D E B, &c.

1. **P**AN ystyriwyf y berthynas
 Sydd rhyngof a'r Meffias mwyn,
 Ni allaf lai na charu'r Seilo
 Tra bwi'n rhodio, teithio, twyn;
 Cyn bod y byd ces faith arfaethiad
 I fabwysiad ynddo ef,
 Ces fy nîrgel gynnwys ynddo
 Nes iddo neidio lawr o'r Nef.
2. Pan ddaeth Gabriel i Nazareth
 Yn gennad odieth gynt at Mair,
 Fy uno ynddo ces a'r Duwdod
 Pan i'r Dyndod daeth y Gair;
 Pan cadd o'r wryf-wraig ei eni
 Mewn presfêb draw ym Methlem dre
 'R un fwynedd funud ganwyd finnau
 Yn bur ddtfeiau ynddo fe;
3. Pan oedd ar arffed ei fam egwan
 Y pryd nad oedd ond baban byrr,
 Pan daeth y dgethion o'r Dwyrein-dir
 Roi iddo aur a thus a myrr
 Yn ei enwaediad fe'm henwaediwyd
 Yn ol y ddeddf ordeiniodd Duw,
 Pan aerh y Bachgen o dref Bethlem
 I Gaerusalem gaerau fyw.
4. 'Yn anwyl yno fe'm dygodd ynddo
 I'n cyd-gyflwyno mewn modd cu,
 Pan orfu ffoi i blith yr Aiphtiaid
 Ac Ethiopiaid diriaid du;
 'Pan (ar ol marw creulon Herod)
 I barthau Galilea daeth,
 Pan ymddiddanai a'r athrawon
 Mewn pyngciau dyfnion ffrwythlon ffraeth.

5. Pan

5. Pan ynghyflawnder yr hen amser
 O'r uchelder daeth yr Oen,
 Yn y Jorddonen gan hen Joan
 Ces fedydd purlan heb ddim poen;
 Pan ddisgynnai'r Ysryd megis clomnen,
 A'r llais yn llawen ddweud o'r nef,
 Hwn ydyw fy anwyl Fab calon,
 Rwi'n berffaith foddlon ynddo ef.
6. Yn yr holl brofedigaeth aethlyd,
 Yn yr ymryd hefyd hir,
 Yn mynd o ddeutu dan bregethu.
 Gwneud daioni trwy'r holl dir;
 Bwrw allan hen gythreuliaid,
 ● Iachau pob diriaid ddolur dyn,
 Lle ceisio ei dalu diodde ei gablu
 Am ei hael ddaioni ei hun.
7. Yn Gethsemane pan weddie,
 A'r gwaed pan chwyse yn dorche du;
 Pan cymrai'r cusan-frac gan Judas,
 Pan cymrai ddal gan ddiras lu;
 Pan yr holwyd, pan condemniwyd,
 Croes-hoeliwyd, brathwyd ef mor brudd;
 Marw, claddwyd, adgyfodai,
 Ac o'i holl rwymau daeth yn rhydd.
8. O'i genhedliad i'w ddyrchafiad
 Yr ydwyf ynddo fel mewn twr,
 Ac ar yr orsedd rwi nawr yn eistedd
 Yn fy'm pen a'm a'm Canol wr,
 Ac felly byth i dragwyddoldeb
 Parhau wna'r undeb yn ddiidwn,
 ● pwy ddatgana fy ngogoniant
 Dros byth trwy ffynniaut haeddiant hwn.
9. Mae'r undeb yma fel twr Dafydd,
 Tarianau fil fydd ynddo fe,

Holl

Holl biiodoliaethau'r Duwdod
 O'i blaid yn barod yn ddi ble;
 Ni all holl alluoedd uffern
 Er morr gadarn dorri hwn,
 Nac unrhyw beth a ellir enwi
 Nes dycco'r dyn i'r nef yn grwn.
 10. Yr undeb hwn sy'n dal y netoedd
 A'i holl luoedd yn gyttun
 Yr undeb hwn sy'n dal yr eglwys
 Er morr amrywiol etto yn un;
 Yr undeb yma yn awr angeu
 Ddwg eneidiau i'r nefcedd ffrwy,
 Ac ar ddydd yr adgysodiad
 Cyfyd gyrph o'r ddaear ddu.
 11. Mae'r fath agosder a dirgelwch
 Yn undeb Crist a christion byw,
 Ag fydd yn ei berfson heddyw
 Rhwng anian dyn ac anian Duw:
 Mae yn ei galon morr ddiogeled,
 Canwyll ei lygad yn ddi-lyth,
 Un enaid, un alwyrn a'r Anwylid,
 Un yspird ac un bywyd byth.
 12. Profi' hun-yn un a'r Jêsu
 Profi'r Jêsu ynnof fi,
 Yw'r holl gyfur-wyf yn ddewis
 Ar hyn o ddyrus ddaear ddu;
 Ar hyn yma mae fy hyder
 O bob cyfyngder cafi fy mwyn.
 A'r awr olaf er fy elw,
 At yr hwn fu marw er fy mwyn.

T E R F Y N.

